

Ana Kadović, prof.

Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
Ulica grada Vukovara 269
10000 Zagreb
mail: anakadovic@gmail.com

ČUVARI TRADICIJE, MAJSTORI BUDUĆNOSTI

Utjecaj industrijalizacije na obrte i obrtničku proizvodnju na prijelazu 19./20. st.

Ishodi na razini kurikuluma:

POV SŠ B.3.1.

Učenik prosuđuje različitost i dinamiku gospodarskih promjena u svijetu i hrvatskim zemljama od 18. do početka 20. stoljeća.

POV SŠ C.3.1.

Učenik prosuđuje povezanost industrijskih revolucija, znanosti i obrazovanja s razvojem nacija i nacionalizama.

Napomena: Obrada nastavne teme provodi se uglavnom kroz različite aktivnosti s ciljem poticanja učeničkog rada, promišljanja i razumijevanja. Nastavnik prilagođava i odabire manje ili više ponuđenih primjera (povijesnih izvora) te daje potreban kontekst ovisno o razini učenja, specifičnosti razreda i učenika. Ponuđen je širi izbor povijesnih izvora kako bi nastavnici imali veći izbor za prilagodbu nastavnih aktivnosti.

Predaktivnost: MOTIVACIJA

Pitanja za analizu: Pročitaj pjesmu S. Širole „Dobar Šegrt“. Prisjeti se najpoznatijeg šegrta, šegrta Hlapića.

1. Koje su osobine dobrog šegrta opisane u pjesmi, a koje u književnom djelu?
2. Istraži kada nastaje djelo? Što misliš, utječu li povijesne okolnosti na teme i ciljanu publiku književnih djela?

1. Aktivnost : Uloga i organizacija Ceha

1.1. Pitanja za analizu:

Pažljivo prouči slikovni materijal te prepostavi čemu su služili pojedini predmeti.

Možeš li zaključiti koja je bila uloga ceha?

Analizom materijala i natpisa na predmetima, izdvoji nekoliko vrsta zagrebačkih cehova.

*Nastavnik naknadno prikazuje opise pojedinih artefakata (Muzej grada Zagreba):

Redom: Škrinja djetića kaptolskog čizmarskog ceha (MGZ 467), Pečatnjak ceha mlinara (MGZ 253), zastava gradečkog krznarskog ceha, Tablica ceha klobučara, unutarnja strana (MGZ 241), Privilegije gradskog suca Ivana Uzolina gradečkom krojačkom cehu (MGZ 1339)

2. Aktivnost: Od šegrteta do majstora

Obrtnici su uzimali u nauk pomoćnike da bi sebi olakšali posao, osigurali očuvanje obrta te imali nekoga tko bi mogao naslijediti njihovu radionicu.

2.1. Kronološki poredaj pisane i materijalne izvore koji opisuju naukovni put od šegrteta do majstora. Potom upiši nazive izvora u grafički prikaz.

„Wanderbuch“ (putna knjiga) krojačkog kalfe Ivana Bogadija, 1846.
MGZ 3252

Majstorski rad gumbarskog djetića,
MGZ 349

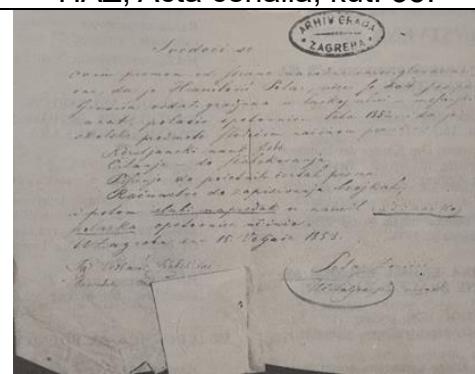
Majstorski list Franje Lovrenčića kojim Kaptolski krojački ceh proglašava majstorom. MGZ 4989

Naukovni list kojim Kaptolski bravarski ceh oslobođa Ferdinanda Budickog, 1857.
MGZ 2282.

Majstorski rad bravarskog djetića,
MGZ 107.

Svjedodžba mesarskog šegrteta Petra Hranilovača, 1853.,
HAZ, Acta cehalia, kut. 35.

ŠEGRT

KALFA

MAJSTOR

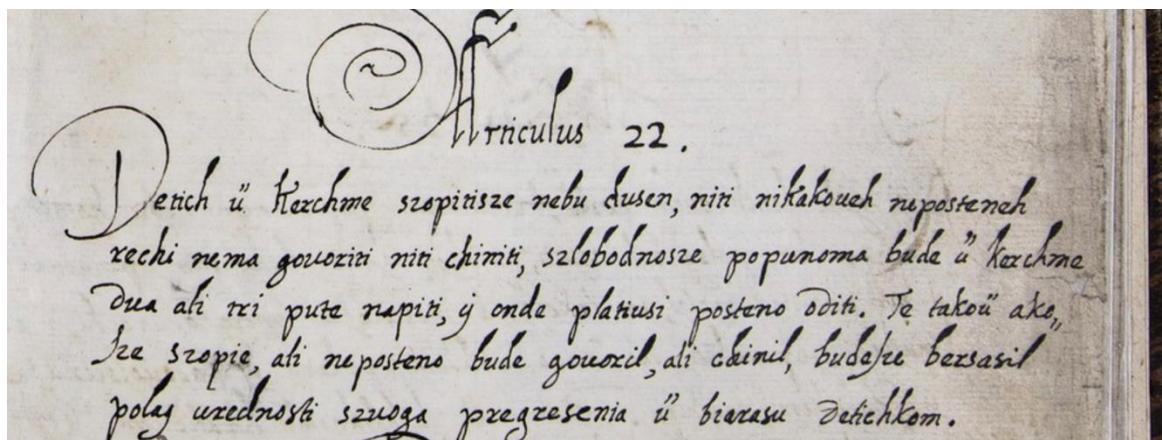
2.2. Pročitaj opis „vandranja“. Postoji li danas slična praksa stjecanja dodatnog znanja i vještina u inozemstvu? Objasni.

Kalfe su svoje vještine usavršavali vandranjem koje je ovisilo o obrtničkom talentu, fizičkim mogućnostima, sposobnostima te jezicima koje je kalfa poznavao. Vandranje podrazumijeva putovanje po svijetu i stjecanje praktičnih znanja i iskustava. Kada bi kalfa dovandroa u grad bio je dužan prijaviti se djetičkom ocu i zamoliti za stan i posao.

3. Aktivnost: Djetička pravila

Kalfe, tj. djetići su imali svoj mali ceh za koji nisu samostalno određivali pravila i dužnosti, već su im ih propisivali cehmeštri što je značilo da su ona uvelike bila naklonjena majstorskim interesima. Jedina sačuvana, ali neobjavljena rukopisna *Pravila djetića gradečkog čizmarskog ceha iz 17. st.*¹ daju nam uvid u prava i obveze djetića.

3.1. Pokušaj transkribirati sljedeći ulomak iz „Djetičkih pravila“. Na što sve povjesničar (ili prevoditelj) treba paziti prilikom transkripcije ovakvih dokumenata? Zašto?

¹ MGZ 1340 - ZBIRKA CEHALIJA. Pravila djetića gradečkog čizmarskog ceha iz 17.-og stoljeća. (pergament, kožni uvez)

3.2. Odabране ulomke članaka „Dijetičkih pravila“ grupiraj u tablicu tako da samostalno odrediš zajedničku kategoriju (npr. radno vrijeme, dnevne obveze....).

Čl. 1: Ako djetić ujutro spava predugo, navečer mora nadoknaditi posao predviđen za taj dan. Kada završi sav posao, može raditi za sebe.

Čl. 2: Plaća djetića ovisi o tome koliko je samostalno (ili zajedno s majstorom) izradio pari čizama.

Čl. 3: Tijekom objeda djetić se mora pristojno ponašati i ne čekati da ga gospodar opomene.

Čl. 4.: U slučaju da djetić sakupi više dana izostanka s posla (zbog bolesti ili pijančevanja ili drugog razloga nedolaska), taj mu se neodraženi posao skida s plaće i mora ga marljivo nadoknaditi.

Čl. 5: Ako djetić ostane kod prijatelja na objedu, mora to dojaviti gospodaru da se ovaj ne brine.

Čl. 6: Ako se kasno vraća kući, mora tiho moliti da mu se otvore vrata i u miru zaspasti.

Čl. 7: Šegrt djetiću mora svaki dan složiti postelju. U protivnom mu djetić može opaliti pljusku.

Čl. 9: Ako djetić iz čizmarskoga ceha dovandra u grad, cehovski meštri dužni su ga primiti, dati mu prenoćište i naći posao. Kada djetić ode, mora pošteno zahvaliti za stan.

Čl. 12: Ako se djetić razboli, drugi ga djetići moraju svaku noć čuvati i, bude li potrebno, iz cehovske ladice uzeti novac. Ako pak umre, moraju ga zakopati u djetički grob. Njegove vlastite stvari cehmeštar tada polaže u cehovsku ladicu, a ako ima rodbinu, šalje se njima.

Čl. 13: Djetić je dužan barem 15 dana raditi kod meštra, nakon čega pokazuje svoj rad meštru i ako je ovome po volji, dogovore se za plaću.

Čl. 15: Ako djetić želi otići prije 15. dana, mora završiti dogovoren posao, a meštar će ga isplatiti ako bude imao novaca. Ako ne plati, može ga tužiti cehmeštru. Ako se djetić posvađao s gospodarom, neka se međusobno pomire i mirno raziđu.

Čl. 16: Kada djetić odlazi iz gospodarove kuće mora se pristojno pozdraviti i ispričati ako se kome zamjerio. Također mora otvoriti svoju torbicu da bi se gospodar uvjerio da nije nešto ukrao.

Čl. 17: Ako djetić neće slijediti cehovska pravila u radu kod svojega meštra po isteku 15. dana, već radi po svojoj volji, meštar mu nije dužan dati posao.

Čl. 18: Ako djetić ne može naći posao kod mlađih ili starijih meštra, ne smije im dosađivati, već čekati da dobije posao dok bude negdje potreban.

Čl. 19: Ako koji meštar ne bude slijedio djetička pravila, djetić se treba požaliti cehmeštru i može zadržati torbicu s oruđem i ostalo, dok mu ovaj pošteno ne plati.

Čl. 20: Svaku nedjelju i svaki praznik djetić je dužan ići na svete mise i ako zbog toga kasni, neka mu je oprošteno.

Čl. 21: Djetić se ne smije u krčmi opijati ni govoriti nepoštene riječi. U krčmi može popiti dva, tri pića, platiti ih i pošteno otići.

Čl. 23: Djetičima se zabranjuje ići u kurvinjsku kuću ili bordele. Ako bude ulovljen i zatvoren u tamnicu, neće dobiti milost i oprost od djetičkoga Cehmeštra.

Čl. 24: Ako će djetić htjeti ići iz jednog u drugi grad, mora se sa svima pristojno oprostiti i pozdraviti, otići s blagoslovom i u drugome gradu ponizno moliti službu.

Čl. 25: Koji god djetić ne bude bio pokoran ovim pravilima, bit će mu zabranjen rad toliko dugo dok ne zadobije pokoru, zadovoljštinu ceha i djetića.

Dana 21. Jun 1672. u kući staroga Cehmeštra kneza Balasa Millekovicha

NAZIV KATEGORIJE				
BR. ČLANKA				

3.3. Analiziraj i komentiraj prethodna pravila: kakva su radnička prava imali kalfe?

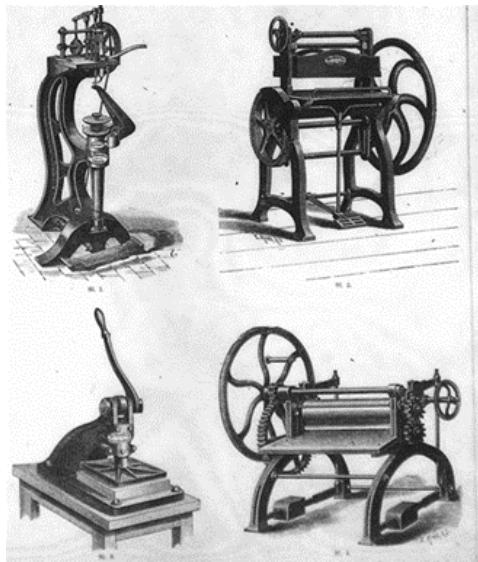
Izdvoji 2-3 članka koji su ti posebno zanimljivi i objasni zašto?

4. Aktivnost: Utjecaj industrijalizacije na obrtnike

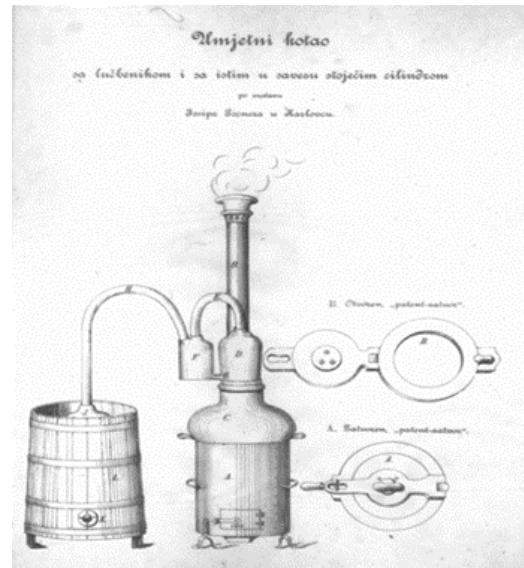
Proces industrijalizacije u Hrvatskoj tekoao je sporo zbog ekonomске nerazvijenosti i političke nestabilnosti, a razdoblje II. polovice 19. st. obilježava prijelaz iz manufaktурne na tvorničku proizvodnju. Od pridjeva obrtan sredinom 19. st. razvio se pojam **obrtnik** koji opisuje *okretnog čovjeka koji se zna brzo i spretno prilagoditi vremenu*. Obrt u užem smislu obuhvaća zanatsku proizvodnju koja označava gotovo u potpunosti ručnu izradu proizvoda.

4.1. Pažljivo pogledaj slikovne priloge te grafikon s tablicom. Objasni kako je industrijalizacija utjecala na rad obrtnika? Izdvoji moguće pozitivne i negativne promjene. U kojim je privrednim djelatnostima dolazi do najvećeg povećanja? Što misliš zašto?

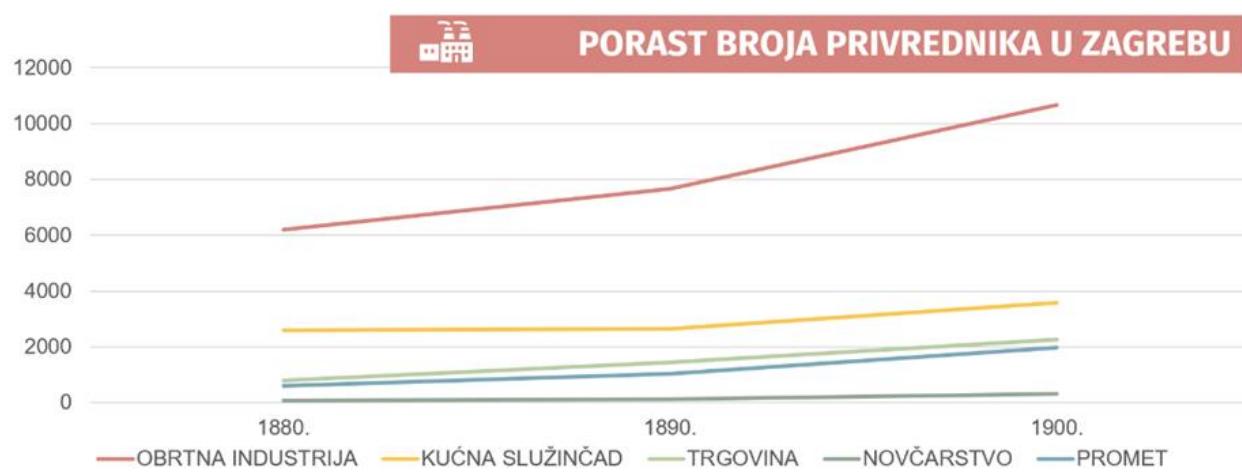
Strojevi za čizmare i sedlare
Obrtnik, 1. 2. 1889.

Umjetni kotao
Obrtnik, 20.8.1885.

	OBRTNA INDUSTRIJA	KUĆNA SLUŽINČAD	TRGOVINA	NOVČARSTVO	PROMET
1880.	6191	2586	798	81	608
1890.	7673	2649	1445	121	1048
1900.	10667	3591	2253	311	1977

4.2. Pročitaj nekoliko naslova članaka u razdoblju od 1884. do 1889. Ponovno ocijeni kakav je utjecaj industrijalizacije na rad obrtnika? S kojim su se problemima potencijalno suočavali?

„Neimamo posla“
D. Rački, Obrtnik 20.8.1884.

„Podupirajmo domaći obrt“
D. Rački, 20.9.1884.

„Kako da naši obrtnici potisnu prodaju tuđih
obrtninah?“
Obrtnik, 10.4.1886.

„Budućnost malog obrta u Hrvatskoj“
Obrtnik, 20.8.1889.

5. Aktivnost: Zakonske regulative

Obrtni zakoni iz 1872. i 1884. g. sadrže zasebna poglavja koja se tiču majstora, kalfi i šegrtova. Od ukupno 186 članaka Obrtnog zakona 1884., 51 članak gotovo je istovjetan zakonskim člancima iz 1872. Posebno se izdvajaju obrti „veće važnosti“, za koje su vredila posebna pravila kako bi se spriječio njihov nestanak.

5.1. Što misliš zašto je došlo do potrebe donošenja obrtnih zakona? Koji su makro- a koji mikrohistorijski čimbenici mogli utjecati na potrebu zakonskih regulativa?

5.2. Pročitaj nekoliko članaka Obrtnog zakona 1884. te ulomke sličnog austrijskog zakona te izdvoji 2-4 pozitivne te 2-4 negativne posljedice uvođenja zakona.

§ 1. „Na zemljištu zemljah krune ugarske može svaka punoljetna , ili punoljetnom proglašena osoba, bez obzira na spol, ..., svagdje samostalno i slobodno tjerati svaku granu obrta...“

§ 40. „Posle smrti obrtnika može njegova udova poduzeće dalje tjerati bez iznovnične prijave...“

§ 55. „Pekari, mesari i dimnjačari nesmiju po volji obustaviti započeti obrtni svoj rad, nego su dužni, ako imadu nakanu napustiti ga, prijaviti to obrtnoj oblasti i po nalogu svoj obrt još jedno vrieme dalje tjerati.

§ 63. "Obrtnik može šegrtu upotrebljivati samo kod radnjah spadajući na dotični obrt, nesmije ga pridržavati na služinski posao i dužan je paziti, da mu domari ili kafle neučine krivo."

§ 94. kalfa može biti otpušten odmah:

- ako počini zločin iz koristoljublja
- ako obrtniku ili nekom članu njegove obitelji nanese tjelesnu ozljedu

- c) ako svojim nemarom ugrožava sigurnost doma ili posla
- d) ako provede preko tri dana u zatvoru
- e) ako je nesposoban za rad
- f) ako pati od "gnjusne ili priljepljive" bolesti

RAZLIČITE VIESTI (Obrtnik 1884./br. 3)

Obrtni zakon u Austriji preradjuje se upravo sada, kao i naš na ugarskom saboru. (...)

Odmor radnikah.

Medju satovima radnje ima se pomoćnim djelačem dozvoliti primjereni odmor(...). Po naravi dotičnog zanata računa se o podne jedan sat za objedovanje, a pol sata u jutro i po podne. I kod noćne radnje ima se po ovom propisu postupati.

Nedjeljni i blagdanski počinak.

Po nedjeljama ima svaka obrtna radnja mirovati. (...) Na blagdane ima se pomoćnikom toliko vremena prepustiti, da mogu po propisu svoga vjerozakona prije podne prisustvovat službi božjoj.

Večernje i nedjelne učione.

Obrtnici su dužni pomoćnomu radniku do svršene 18 godine dopustiti, da može u mjestu obstojeće obrtne učione po večerih i nedjeljama posjećivati.

Djetinska i ženska radnja.

Djeca mladja od dvanaest godina nesmiju se upotrebljavati za redovitu obrtnu radnju. Rodilje smiju tek iza šestnedjelnog porodjaja preuzeti redovito obrtno djelo.

Noćna radnja.

Mladjahni pomoćnici nesmiju po noći, to jest od 8 satih u večer do 6 satih u jutro siliti se na radnju, a u mjesecima lipnju, srpnju i kolovozu od 9 satih u večer do 5 satih u jutro. Iznimno može se naredbenim putem koja točka preinačiti.

POZITIVNE PROMJENE	NEGATIVNE PROMJENE

6. Aktivnost: Radnička prava

6.1. Pročitaj polazni tekst, promotri infografiku pa odgovori na pitanja.

OBRTNI ZAKON 1872. POGLEDOM NA PRAVA RADNIKAH U TVORNICAH (D. Rački)

„Mali obrt tjera se porad štedljivosti obično u malenom, tiesnom i vlažnom stanu tamne koje ulice. Tamo majstor bled i suh od vječnog disanja nevaljana zraka svojimi također bledimi i suhim kalfami radi. Uzmite po koju kovačnicu, ta vam je sigurno strpana bilo u pivnici ili starom kakovom magazinu, gdje sunce božje nikad ne sije. Prozori bravarnica ili kovačica obično su maleni i zaprljani. (...) Jeli onda čudo, da je obrtnički stališ mlojav, nezdrav, bled? A dok je takov, mora biti i duševno zlo raspoložen: mnogi i sam nezna odkud potiče to njegovo nezadovoljstvo. Po mom dakle sudu nebi se smjelo, bilo za koji obrt, dozvoliti, da se rabe tamne neprozračne prostorije, koje su u obće zdravlju škodljive.“

Obrtnik 1884/br 13

Pitanja za analizu:

1. Koji se problemi radnika (obrtnika) izdvajaju u tekstu?
2. Postoje li u suvremenom društvu radnici koji se nose sa sličnim problemima? Navedi područja djelatnosti.
3. Pogledaj infografiku. Ukratko prepričaj sadržaj tako da prijavljaš u 1.licu zamišljenog lika „Prašimira“. Koje su posljedice rada obrtnika (radnika) u lošim uvjetima?

7. Aktivnost: Strukovne škole u spas?

Do donošenja spomenutih Obrtnih zakona, za propadanje obrta krivila se državna uprava i nemoć zadruga za aktivno djelovanje i društveni utjecaj. Sada, u obrtnim krugovima, nove regulative izazivaju pozitivne i negativne stavove. Nadzor rada obrtnih pomoćnika u potpunosti je stavljen u ruke samih obrtnika zbog čega počinju promišljati o važnosti razvoja strukovnoga nauka.

- 7.1. Analiziraj tekst o pravilima i načinu upisa djece u obrtne škole. Kakvo predznanje i uspjeh je bio potreban za upis u školu? Koji su uvjeti upisa? Usporedi s današnjim načinom upisa u strukovne škole i komentiraj.

Dopisnica uredništva

Gospodinu Franji Jergoviću, načelniku prve obrtne zadruge u Jaski

„Na cienjeni Vaš upit od 6. srpnja 1884., u kojem nas tražite da Vam pošaljemo statut obrtne škole u Zagrebu, jerbo ste nakoani poslati kojega djaka u tu školu, odgovaramo Vam u kratko.

1. *Da se molidbenice imadu na vis. Kr. Zem. Vladu, odjel za bogoštovje i nastavu slati, i to prije početka šk. god.*
2. *Škola počima u listopadu, te se primaju u nju mladići koji su između 11-15 godina stari. Razumijeva se da moraju isti najmanje pučku školu sa dobrim uspjehom svršiti. Ako svrši po koji razred realke ili gradjanske škole, tim bolje.*
3. *Škola iliti nauk traje kroz četiri godine, te učenik mora kroz prve dvije godine razno zanate skupa učiti, te dok se onda pokaže, u kojem je najvrstniji u toj struci onda bude specialista.*
4. *Stanoviti broj pitomaca uzima vlada svake godine besplatno uz podpunu obskrbu u obrtnu školu, preostali broj mjestah popunjaje se sa pitomci koji moraju platiti na godinu 360 for. Svaki pitomac, dok nastupa u obrtnu školu, mora sabom ponjeti šest platah, rubeninu i sva para cipelah.*

Obrtnik 1884/br. 14

- 7.2. Ispod svakog članka izdvoji jedan razlog zašto se roditelji ne odlučuju upisati djecu u obrtne škole?

Obrtnik, 10.4.1884. (članak: „O hrvatskoj mlađeži“)

„Roditelj, šiljajući svoje diete škole, već se unapred veseli, kakav će on jednom gospodin biti. Ono diete, koje se pokaže ZLIM ili LOŠIM to će postati obrtnikom ili trgovcem.“

„S toga bilo bi vrieme da se jednom počme misliti da je u Hrvatskoj vrlo potrebito valjanih obrtnika i trgovaca, te da se ne ima samo onaj dati u zanat, koji je GLUP.“

„ZANATLIJE, ALI NE GOSPODA“ (Obrtnik, 1884/br. 5)

„Ako ti nebudeš marljiviji u školi, a ti ćeš u meštriju!“ – to je žalibože obično plašilo i neki način, da se zanatlijski stališ ponizi. Upravo obrtu je sada treba mnogo više bistrih glava nego ikojem drugomu zvanju.

TEŽNJA ZA GOSPODSTVOM (Obrtnik 1884./ br. 20)

„Kolika je to radost za roditelje, kad jim je sin postao gimnazijalac ili realac i tim upravo na izravnom putu da postane danas sutra veliki gospodin. Žalibože da takove roditelje nevodi nikakova druga promišljena želja, već slipe težnja za gospodstvom. Osobito su majke tako tašte, da jim se duša protivi onoj misli, da jim bude sinak prosti obrtnik kao što jim je otac – racimo stolar. Samo stolar? (...)

On je doduše dobar dječak, ali radi slabog talenta proturao se je težkom mukom kroz normalke, ali ništa zato – njemu će se kasnije pamet otvoriti, pa će već izplivati. Tako bar majka misli. I tako se hiljade mladićah rivaju svake godine u nauke za koje nisu dorasli i kod kojih se mnoga ljeta muče bez prave volje samo da dodju napokon do gospodskoga kruha...

Strogost, s kojom se je počelo kod primanja učenikah u više škole postupati je za cievo umjestna, jer će se tim mladići bez talenta za klasični studium posvetiti praktičnomu nauku budi za gospodara ili obrtnika.

- 7.3. Usporedi posljednji ulomak u prethodnom zadatku s ovim oglasom iz 1886. god. Komentiraj i usporedi s današnjicom. Iznesi i argumentiraj svoj stav – hoće li danas mladi koji završe strukovnu školu prije naći posao od onih koji završe gimnaziju? Ovisi li uspjeh zaposlenja samo o završenoj školi ili i o drugim faktorima? Raspravi s kolegama u razredu.

U viših naucih izobraženi mladić

vješt hrvatskomu, njemačkomu i talijanskому jeziku u govoru i pismu, takodjer vješt manipulacionom poslu, traži najuljudnije posla u poslovnici bilo koga trgovca, obrtnika ili novčanog zavoda, za cieli poslige podne. — Pobliže kod uredništva „Obrtnika“.

Tekst: *U viših naucih izobraženi mladić vješt hrvatskomu, njemačkomu i talijanskому jeziku u govoru i pismu, takodjer vješt manipulacionom poslu, traži najuljudnije posla u poslovnici bilo koga trgovca, obrtnika ili novčanog zavoda, za cieli poslige podne. — Pobliže kod uredništva „Obrtnika“*

8. Aktivnost: Šegrtske škole u spas – ili propast?

- 8.1. Analiziraj i usporedi polazne tekstove iz lista Obrtnik koji govore o stanju u obrtnim i šegrtskim školama. Ispod svakog teksta u 1-2 riječi izdvoji glavni problem.

A: Obrtnik, 20.11.1884. ; članak: „Svrha zagrebačke obrtne škole“

B: Obrtnik, 10.7.1885.; članak: Obrtne škole u New Yorku“

Iz toga dakle svega, što je do sada rečeno sledi:

1. Da svršeni pitomci obrtne škole neće moći biti s mogućimi iznimkami umjetni obrtni majstori, jerbo im manjka potrebnih u nas uvjetah.

2. Da oni neće moći sa mogućimi iznimkami biti ni valjani obrtni radnici, jerbo u nas za njih ne bude zaslužbe, niti im budu prijale okolnosti, niti budu za običan rad imali potrebne vještine.

3. Da oni nebudu mogli biti ni učitelji-majstori u novih obrtno-školskih radionah, jerbo za takove da se u nas občenito uvedu, neima jošte ni uvjeta, ni sredstva, a neće ni tako brzo biti.

To nam pako sve jasno dokazuje, da uređenje i svrha sadanje obrtne škole neodgovara našim občenitim obrtnim potrebam i okolnostim i s toga, da bi ju valjalo u svom početku preustrojiti, nu kako, o tom u buduće.

„Sgrada je zidana od opekah samo na jedan sprat i velik dio kuće rasvjetljen je kroz STAKLENI KROV. Tu ima radionicah za fresko slikariju, stukaturu, modeliranje i rezbariju. U dvorištu je škola za zidare i klesare sa betoriranim podom. (...) U djelatnici tesarah, može se vidjeti kako vješto i brzo ti mladi ljudi znaju zanat rukovoditi da se jedva raspozna tko je učitelj a tko učenik. U svih razdielih su učitelji ujedno praktični i strukovni vještaci PRVOG REDA, koji neprestano prigledaju od jednog do drugog naučnika dajući mu razjašnjenja i naputak.“

C: NARODNE NOVINE. 1892/ br. 25

Osim toga nesmije se pustiti s uma, da u zanat, a iz zanata u obrtnu školu dolaze ne samo neuki, nego i vrlo surovi, razuzdani dječaci, koji svojim učiteljem zadaju trista mukah. Poznato je, da u nekih gradovih, dok traje obuka šegrtah, mora uviek biti pri ruci policija, da ukroti neobuzdane polaznike.

— (Potukli i se šegrti.) Dne 12. o. mj. na večer potuklo se šegrti Dragutin Petrinec, Ivan Rupčić i Rudolf Jambrešić u kaptolskoj pučkoj školi, te je prvi potonjega turpjom ubio u ledja, da mu je krv potekla iz rane. Na prijavu ravnateljstva ove škole, uhitio je ondje radi šegrtah postavljeni stražar Petrinca, dočim je Rupčić pobjegao.

Mnogi obrtnik misli i umije: i ja nijesam učio mnogo, neznam ili jedva znam čitati i pisati, pa sam ipak stekao nešto imetka i neide mi hrdjavo; čemu, dakle, te nove škole za šegrte; hoće li se, da mlađi naši budu od nas bolji i pametniji? . . . Si-

Ako majstor i učitelj šegrtu, koji je već od kuće došao u zanat pokvaren, liepim primjerom na svakom mjestu prednjači, — otčinski se svakom prigodom za nj stara, — liepo ga susreće, uvidjeti će to dječak — omiljeti će mu zvanje, — obljuditi će školu i njezinu nauku, štovati će majstora i učitelja — i tiem načinom steći će i majstor i učitelji potrebiti učel.

-
- 8.2. Šegrtskim naukom bili su nezadovoljni i učitelji. Iz izvora izdvoji probleme strukovnog nauka iz perspektive učitelja.

tako teško i tako opširno raspredena, kako u srednjim školama. **Mi smo u duši uvjereni⁷), da tih štiva ni sama gospoda sastavljači temeljito ne razumiju⁸⁾ i da učitelj, kad tumači ova štiva djeci, muči sebe i djecu i ban badava trati vrijeme.“**

tanke od prošle godine sastavljenе²). Tko hoće da sastavlja školske knjige za djecu u pučkoj školi, taj treba da ima nešto u glavi

---

9. Aktivnost: Zagrebački obrti

9.1. Promisli – gdje se u Zagrebu (u kojem dijelu grada) nalazi najviše tradicijskih radnji? Jesi li neke od njih posjetio/la? Znaš li neke priče o zagrebačkim obrtnicima?

9.2. Analizom slikovnog materijala izdvoji 5-7 osnovnih podataka o „prvom hrvatskom obrtnom poduzeću“ (godina osnutka, lokacija, vrsta...) . Posebno izdvoji pojmove (riječi) koje su ti nepoznate.

Drag. Rožić i sin
tvornica gumba, žnora i posamenterija

**SVE URSTE
POZAMENTERIE**
za VOLUKU, PETLJU,
VATRUGAJCE
i RADNA DRUŠTVA
ZAGREB
RADICEVA 22
Rožić

Zagreb
Ulica Pavla Radića 22
Utemelj. 1838.
Telefon 6373

Proizvodi:
gumbe, petlje,
žnore, vrpce,
kite, rese, ka-
blove, sjenila i raznovrsne posamenterije.

Na veliko i malo.
**Vanjske naručbe obavljaju
se najbrže.**

9.3. Slažeš li se s tvrdnjom da su obrtnici „Čuvari tradicije i majstori budućnosti“?
Pojasni svoj stav.

Što misliš kakvo je stanje obrta danas? Pogledaj neke novinske natpise i poslušaj kratak intervjue. Komentiraj.

HOK UPOZORAVA

Od početka krize do danas propalo gotovo
šest tisuća obrta

Priča koja je dirnula građane: Zagrebački klobučar danas zatvara obrt, svoje rukotvorine daje za siću

Autor: tportal.hr/Hina • Zadnja izmjena 03.12.2014 15:50 • Objavljeno 03.12.2014 u 15:50

Orijentacija: Nikoli Bojković/FOTO: Dražen Komar - 30. lipnja 2017.

9.4. Postoje udruge i udruženja koji potiču rad i razvoj tradicijskih i malih obrtnika.
Samostalno istraži i prezentiraj svoja saznanja. Prijedlog stranica:

<https://www.obrtnici-zagreb.hr/>

<http://www.craftattract.com>

<https://zagrebcrafts.hr/>

Završna aktivnost: Sinteza i vrednovanje

U tablicu upiši po 2 tvrdnje kojima ćeš opisati utjecaj industrijalizacije na razvoj obrta i obrtnih znanja na prijelazu 19./20. stoljeća. Usporedi svoje odgovore s kolegama iz razreda.

OBRTNICI		STRUKOVNO OBRAZOVANJE	
Pozitivne promjene	Negativne promjene	Pozitivne promjene	Negativne promjene

Dodatna aktivnost (za one koji „žele više“ ili za poticanje te održavanje učeničke motivacije i interesa za temu)

Aktivnost: Istraži – analiziraj – komentiraj!

Rad u paru ili u skupini

Podijelite se u 10 skupina (po 2 ili 3 učenika). Svaka skupina analizira jedan od ponuđenih postera iz učeničke izložbe „Cijena zanata, veća je od zlata“. Analiza mora sadržavati:

1. SADRŽAJ
  - a. sažeti temu
  - b. izdvojiti primjere, zanimljivosti, specifičnosti
  - c.
2. GRAFIČKI IZGLED – sugestije, nadopune, izmjene, pohvale
  - a. izbor naslova/podnaslova
  - b. odabir boja, fotografija, prikaza -